

К О Н В Е Н Ц И Ј А

ЗА ЗАШТИТУ КУЛТУРНИХ ДОБАРА У СЛУЧАЈУ ОРУЖАНОГ СУКОБА

Високе Стране Уговорнице,

Констатујући да су културним добрима, у току последњих оружаных сукоба, била нанесена тешка оштећења и да су она, услед развитка ратне технике, све више угрожена од разарања;

Убеђене да штете нанесене културним добрима, ма коме народу она припадала, представљају штету културном наслеђу целог човечанства, будући да сваки народ даје свој допринос светској култури;

Сматрајући да је чување културног наслеђа од велике важности за све народе света и да је важно осигурати овом наслеђу међународну заштиту;

Руковођене принципима заштите културних добара у случају оружаног сукоба, који су постављени у Хашким конвенцијама из 1899. и 1907. године у Вашингтонском пакту од 15. априла 1935. године;

Сматрајући да би заштита ових добара могла бити ефикасна само ако је организована још за време мира и то како националним, тако и међународним мерама;

Решене да предузму све могуће мере у циљу заштите културних добара;

Сагласиле су се са следећим одредбама:

Глава I

ОПШТЕ ОДРЕДБЕ О ЗАШТИТИ

Члан 1

Дефиниције културних добара

Сагласно циљу ове конвенције, културним добрима се сматрају, ма какво било њихово порекло или њихов сопственик:

а) покретна или непокретна добра, која су од великог значаја за културну баштину сваког народа, као: споменици архитектуре, уметности или историје, верски или лаички, археолошка места, скуп грађевина, које су као целина од историјског или уметничког интереса, уметничка дела, рукописи, књиге и други предмети уметничког, историјског или археолошког значаја, као и научне колекције и важне колекције књига, архива или репродукција напред наведених добара;

б) зграде, чија је главна и ефективна намена да чувају или да излажу покретна културна добра наведена у алинеји а), као: музеји, велике библиотеке, археолошка складишта, као и складишта одређена за склапање покретних културних добара наведених у алинеји а) у случају оружаног сукоба;

в) центри у којима се налази значајан број културних добара, која су наведена у алинејама а) и б), такозвани центри у којима су сакупљени културни споменици.

Члан 2

Заштита културних добара

Заштита културних добара, сагласно циљевима ове конвенције, обухвата и поштовање ових добара.

Члан 3

Чување културних добара

Високе Стране Уговорнице се обавезују да припреме, још за време мира, чување културних добара, која се налазе на њиховој сопственој територији, од предвиђених последица оружаног сукоба, предузимајући мере које оне сматрају неопходним.

Члан 4

Поштовање културних споменика

1) Високе Стране Уговорнице се обавезују да поштују културна добра која се налазе како на њиховој сопственој територији, тако и на територији других Високих Страна Уговорница, уздржавајући се од употребе ових добара, њихових средстава за заштиту, као и њихове најближе околине, у сврхе које би могле

изложити ова добра разарању или штети у случају оружаног сукоба као и уздржавајући се од сваког непријатељског акта упереног против ових добара.

2) Може се одступити од обавеза дефинисаних у првом параграфу овог члана само у случајевима када војна потреба императивно захтева једно такво одступање.

3) Високе Стране Уговорнице обавезују се, поред тога, да забране, да предупредe и, по потреби, да зауставе свако дело крађе, пљачке или неправедног присвајања културних добара, у ма којој форми то било вршено, као и сваки акт вандализма, уперен против речених добара. Оне ће се уздржавати да реквизирају покретна културна добра, која се налазе на територији неке друге Високе Стране Уговорнице.

4) Оне ће се уздржавати од сваке репресивне мере уперене противу културних добара.

5) Висока Страна Уговорница се не може ослободити обавеза наведених у овом члану према другој Високој Страни Уговорници под изговором да ова последња није предузела мере предострожности прописане у члану трећем.

Члан 5

Окупација

1) Високе Стране Уговорнице које окупирају, у целини или делимично, територију друге Високе Стране Уговорнице дужне су, колико је то могуће, да помажу напоре надлежних националних власти на окупираној територији, како би се осигурала заштита и одржавање културних добара.

2) У случају потребе хитне интервенције ради очувања културних добара која се налазе на окупираној територији, а која су оштећена услед војних операција и ако надлежне националне власти нису у могућности да предузму такве мере, окупациона сила ће, колико је то могуће, и у уској сарадњи са овим властима, предузети најпотребније мере за њихово очување.

3) Свака Висока Страна Уговорница, чију владу чланови отпора сматрају као своју легитимну владу, скренуће им, ако је могуће, пажњу на обавезу испуњавања оних одредаба Конвенције, које се односе на поштовање културних добара.

Члан 6

Обележавање културних добара

Сходно одредбама члана 16, културна добра могу бити означена једним знаком распознавања како би се олакшала њихова идентификација.

Члан 7

Мере војне природе

- 1) Високе Стране Уговорнице обавезују се да унесу, још за време мира, у својим војним правилницима или инструкцијама, одредбе којима би се осигурало испуњавање ове конвенције, као и да васпитају, још за време мира, особље својих оружаних снага да поштује културу и културна добра свих народа.
- 2) Оне се обавезују да припреме или да установе, још за време мира, код својих оружаних снага службе или стручно особље, чији ће задатак бити да пази на поштовање културних добара, као и да сарађују са цивилним властима, које су одговорне за очување ових добара.

Глава II

О СПЕЦИЈАЛНОЈ ЗАШТИТИ

Члан 8

Одобрење за специјалну заштиту

- 1) Могу бити стављени под специјалну заштиту: ограничен број склоништа намењених за заштиту покретних културних добара у случају оружаног сукоба, центри у којима су сакупљене културне знаменитости, као и друга непокретна културна добра од врло велике важности, под условом:
  - а) да се налазе на довољном одстојању од великог индустријског центра или од сваког важног војног објекта, који представља осетљиву тачку, као на пример аеродром, радио станица, установа, која ради за народну одбрану, пристаниште или железничка станица од извесне важности или важна саобраћајна линија;
  - б) да не буду употребљавани у војне сврхе.
- 2) Склониште за покретна културна добра може такође бити стављено под специјалну заштиту, ма где се оно налазило, ако је саграђено тако да, према највећој вероватноћи, не би могло бити оштећено бомбардовањем.

3) Центар у коме су сакупљене културне знаменитости сматра се да је коришћен у војне сврхе, ако је употребљен за премештање војног персонала или материјала, чак и у транзиту. Исто тако центар ће се сматрати да је употребљен у војне сврхе, ако се у њему развијају активности које су директно у вези са војним операцијама, ако се у њему налази војни персонал или производи разни материјал.

4) Неће бити сматрано да је употребљено у војне сврхе чување једног од културних добара, која су наведена у првом параграфу, од стране наоружаних чувара који су специјално за то одређени, као ни присуство полицијских снага у близини овог културног добра, које су нормално одређене за заштиту јавног реда.

5) Ако се једно од културних добара, наведених у параграфу првом овог члана, налази близу важног војног објекта, у смислу овог параграфа, оно се ипак може ставити под специјалну заштиту, ако се Висока Страна Уговорница, која ово захтева, обавезе, да неће, у случају оружаног сукоба, чинити никакву употребу горњег објекта, а нарочито ако је у питању пристаниште, железничка станица или аеродром и да ће скренути од њих сваки саобраћај. У овом случају скретање саобраћаја на другу страну треба да буде припремљено још за време мира.

6) Културна добра, стичу право на специјалну заштиту уписивањем у "Међународни регистар културних добара која су под специјалном заштитом". Овај упис се може извршити само сходно одредбама ове конвенције и под условима који су предвиђени у Правилнику за извршење.

Члан 9

Имунитет културних добара која се налазе под специјалном заштитом

Високе Стране Уговорнице се обавезују да осигурају имунитет културних добара која се налазе под специјалном заштитом, уздржавајући се, од момента њиховог уписа у Међународни регистар, од сваког непријатељског акта, упереног против ових добара као и изузимајући случајеве предвиђене у параграфу 5 члана 8, од сваке употребе ових добара или њихове околине у војне сврхе.

Члан 10

Сигнализација и контрола

За време оружаног сукоба културна добра, која се налазе под специјалном заштитом, треба да буду обележена знаком распознавања, дефинисаним у члану 16, као и да буду доступна међународној контроли, како је то предвиђено у Правилнику за извршење.

Члан 11

Одузимање имунитета

- 1) Ако једна од Високих Страна Уговорница наруши, у односу на једно културно добро које се налази под специјалном заштитом, обавезе примљене у вези члана 9, противна страна је, све док ово нарушавање траје, ослобођена своје обавезе да осигурава имунитет односног добра. Ипак, сваки пут када јој то буде могуће, она ће претходно тражити престанак овог нарушавања у разумном року.
- 2) Ван предвиђеног случаја у првом параграфу овог члана, имунитет културног добра, које се налази под специјалном заштитом, не може се одузети осим у изузетним случајевима неизбежне војне потребе и то само док ова потреба траје. Ово може утврдити само шеф једне формације која је, по важности, једнака, или већа од једне дивизије. У сваком случају, када то околности дозвољавају, одлука о одузимању имунитета саопштава се противној страни благовремено.
- 3) Страна, која одузима имунитет, дужна је да о томе обавести, у најкраће могућем времену, писмено и са образложењем, генералног комесара за културна добра, који је предвиђен Правилником за извршење.

Глава III

ТРАНСПОРТИ КУЛТУРНИХ ДОБАРА

Члан 12

Транспорт под специјалном заштитом

- 1) Транспорт, који је искључиво намењен за пренос културних добара, било у унутрашњост територије, било на неку другу територију може се, на тражење заинтересоване Високе Стране Уговорнице, обавити под специјалном заштитом под условима предвиђеним у Правилнику за извршење.
- 2) Транспорт под специјалном заштитом налази се под међународном контролом, која је предвиђена Правилником за извршење и треба да буде снабдевен знаком за распознавање дефинисаним у члану 16.
- 3) Високе Стране Уговорнице уздржаће се сваког непријатељског акта према транспорту, који се налази под специјалном заштитом.

Члан 13

Транспорт у хитним случајевима

1) Ако једна од Високих Страна Уговорница сматра да безбедност извесних културних добара захтева њихов пренос и да услед хитности предвиђена процедура у члану 12 не може да се спроведе, нарочито у почетку оружаног сукоба, транспорт може бити означен знаком распознавања дефинисаним у члану 16, уколико молба за имунитет, сходно члану 12, није већ била поднета и одбијена. Нотификација транспорта, уколико је могуће, треба да буде учињена противним странама. Транспорт, упућен на територију друге земље, не може ни у ком случају бити снабдевен знаком распознавања, ако му имунитет није био нарочито одобрен.

2) Високе Стране Уговорнице предузеће, колико је то могуће, потребне мере предострожности како би транспорти, предвиђени у првом параграфу овог члана и снабдени знаком распознавања, били заштићени од непријатељских аката управљених противу њих.

Члан 14

Имунитет од узапћења, пљачке и одузимања

1) Уживаће имунитет од узапћења, пљачке и одузимања:

а) културна добра која уживају заштиту предвиђену чланом 12 или ону из члана 13;

б) транспортна средства која су искључиво употребљена за пренос ових добара.

2) Ништа у овом члану не ограничава право прегледа и контроле.

Глава IV

О ПЕРСОНАЛУ

Члан 15

Персонал

Уколико то дозвољавају интереси сигурности, персонал који је одређен за заштиту културних добара, треба да буде поштован у интересу ових добара, и, ако буде пао у руке противне стране, дозволиће му се да врши своје функције, ако су културна добра, која су му поверена, такође пала у руке противне стране.

Глава V

О ЗНАКУ РАСПОЗНАВАЊА

Члан 16

Знак Конвенције

- 1) Знак распознавања Конвенције састоји се од једног штита, заостреног при дну, подељеног на четири унакрсна дела обојена плаво и бело (штит је формиран од једног плавог квадрата, чији један од углова чини дно од штита, и од једног плавог троугла изнад квадрата, тако да оба обележавају по један бели троугао са обе стране).
- 2) Знак се употребљава сам или поновљен три пута у троугаоном облику (један штит испод) под условима предвиђеним у члану 17.

Члан 17

Употреба знака

- 1) Знак распознавања поновљен три пута, може бити употребљен само:
  - а) за непокретна културна добра под специјалном заштитом;
  - б) за транспорте културних добара под условима предвиђеним у члановима 12 и 13;
  - ц) за импровизирана склоништа под условима предвиђеним у Правилнику за извршење.
- 2) Знак распознавања може се употребити изоловано само:
  - а) за културна добра која нису под специјалном заштитом;
  - б) лица која су задужена за контролу сходно Правилнику за извршење;
  - ц) за персонал ангажован за заштиту културних добара;
  - д) за легитимације предвиђене Правилником за извршење.
- 3) За време оружаног сукоба забрањена је употреба знака распознавања у другим случајевима осим оних, који су наведени у претходним параграфима овога члана, као и употреба, у макакву другу сврху, знака, који је сличан знаку распознавања.

4) Знак распознавања се не може ставити на непокретно културно добро, ако истовремено не постоји и овлашћење прописно датирано и потписано од надлежне власти Високе Стране Уговорнице.

Глава VI

О ПРИМЕНИ КОНВЕНЦИЈЕ

Члан 18

Примена Конвенције

- 1) Поред одредаба, које треба да ступе на снагу још за време мира, ова Конвенција ће се примењивати у случају објављеног рата или сваког другог оружаног сукоба, који може да избије између две или више Високих Страна Уговорница, па чак и ако ратно стање није признато од једне или од више њих.
- 2) Конвенција ће се примењивати такође и у свим случајевима окупације ћеле или једног дела територије Високе Стране Уговорнице, чак и ако ова окупација не наиђе ни на какав оружани отпор.
- 3) Ако једна од Сила које су у сукобу не учествује у овој конвенцији, Силе учеснице остају ипак везане Конвенцијом у својим реципрочним односима. Оне ће, поред тога, бити везане Конвенцијом према реченој Сили, ако ова изјави да прихвата њене одредбе и тако дуго док их она примењује.

Члан 19

Сукоби који нису међународног карактера

- 1) У случају оружаног сукоба, који није међународног карактера и који избије на територији једне од Високих Страна Уговорница, свака од Страна у сукобу биће обавезна да примењује бар оне одредбе ове конвенције, које се односе на поштовања културних добара.
- 2) Странке које се налазе у сукобу настојаће да ставе на снагу путем специјалних споразума све или део других одредаба ове конвенције.
- 3) Организација уједињених нација за просвету науку и културу може понудити своје услуге Странама које се налазе у сукобу.

4) Примена претходних одредаба неће имати ефекта на легални статус Страна које се налазе у сукобу.

Глава VII

О ИЗВРШЕЊУ КОНВЕНЦИЈЕ

Члан 20

Правилник за извршење

Начин примењивања ове конвенције одређен је Правилником за извршење, који чини њен саставни део.

Члан 21

Силе заштитнице

Ова конвенција и њен правилник за извршење примењиваће се уз сарадњу Сила заштитница, које су одговорне за чување интереса Страна у сукобу.

Члан 22

Процедура за измирење

1) Силе заштитнице указују своје добре услуге у свим случајевима када сматрају да је то корисно и у интересу културних добара, особито ако постоји несагласност између Сила које су у сукобу, по питању примене или тумачења одредаба ове Конвенције или њеног правилника за извршење.

2) У том циљу свака од Сила заштитница може, на иницијативу једне од Страна, генералног директора Организације уједињених нација за просвету, науку и културу или на своју сопствену иницијативу да предложи Странама које су у сукобу састанак њихових представника, а посебно састанак власти које су одговорне за заштиту културних добара, евентуално на прикладно изабраној неутралној територији. Стране у конфликту су обавезне да прихвате предлоге за састанак, који су им учињени. Силе заштитнице предлажу на одобрење Странама у сукобу једну личност, која припада неутралној Сили или која је предложена од стране генералног директора Организације уједињених нација за просвету, науку и културу, а која ће бити позвана да учествује на овом састанку у својству председника;

Члан 23

Помоћ Унеска

- 1) Високе Стране Уговорнице могу тражити техничку помоћ од Организације уједињених нација за просвету, науку и културу у циљу организовања заштите својих културних добара или ради сваког другог проблема, који је у вези са применом ове конвенције и њеног правилника за извршење. Организација ће дати ову помоћ у границама свог програма и својих могућности.
- 2) Организација је овлашћена да чини, на своју сопствену иницијативу, Високим Странама Уговорница на предлоге по овом предмету.

Члан 24

Специјални споразуми

- 1) Високе Стране Уговорнице могу да закључе специјалне споразуме по свим питањима за која сматрају да би било погодно да се одвојено уреде.
- 2) Не може бити закључен никакав специјални споразум којим би се умањила заштита, коју ова конвенција осигурава, како културним добрима, тако и персоналу, који је задужен за њихово чување.

Члан 25

Растурање Конвенције

Високе Стране Уговорнице се обавезују да растурају, што је могуће више, за време мира, као и за време рата, текст ове конвенције и њеног правилника за извршење у својим земљама. Оне се нарочито обавезују да проучавање њених одредаба унесу у програме војне наставе а, по могућству, и грађанске наставе, како би са начелима Конвенције било упознато целокупно грађанство, а нарочито оружане снаге и персонал, који је обавезан за заштиту културних добара.

Члан 26

Преводи и извештаји

1) Високе Стране Уговорнице саопштавају једна другој преко генералног директора Организације уједињених нација за просвету, науку и културу званичне преводе ове конвенције и њеног правилника за извршење.

2) Поред тога, најмање једанпут сваке четврте године, оне ће слати генералном директору извештај којим ће давати обавештења, која оне сматрају погодним, о мерама, које су предузете, припремљене или узете у разматрање од њихових одговарајућих администрација у циљу примене ове конвенције и њеног правилника за извршење.

Члан 27

Састанци

1) Генерални директор Уједињених нација за просвету, науку и културу може, у сагласности са Извршним саветом, сазивати састанке представника Високих Страна Уговорница. Он је дужан да то учини, ако најмање једна петина Високих Страна Уговорница то затражи.

2) Поред других функција, које су му дате овом конвенцијом или њеним Правилником за извршење, састанак има за задатак да проучава проблеме који се односе на примену Конвенције и њеног правилника за извршење, као и да израђује препоруке у вези са тим.

3) Састанак може поред тога да приступи ревизији Конвенције или њеног правилника за извршење, ако је већина Високих Страна Уговорница на њему представљена и у сагласности са одредбама члана 39.

Члан 28

Санкције

Високе Стране Уговорнице се обавезују да предузму, у оквиру свог система казног права, све потребне мере да буду прогоњена и подвргнута казним или дисциплинским санкцијама лица, ма која била њихова народност, која су учинила или су дала наредбу да се нанесе повреда овој конвенцији.

ЗАКЉУЧНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 29

Језици

1) Ова конвенција је састављена на енглеском, шпанском, француском и руском језику. Сва четири текста су подједнако аутентична.

2) Организација уједињених нација за просвету, науку и културу уредиће превођење на друге званичне језике своје генералне конференције.

Члан 30

Потписивање

Ова конвенција ће носити датум 14. маја 1954. године и биће отворена за потписивање до 31. децембра 1954. године за све државе које су биле позване на Конференцију одржану у Хагу од 21. априла 1954. до 14. маја 1954. године.

Члан 31

Ратификација

1) Ова конвенција подлеже ратификацији Држава потписница сходно њиховим одговарајућим уставним процедурама.

2) Ратификациони инструменти депоноваће се код генералног директора Организације уједињених нација за просвету, науку и културу.

Члан 32

Приступање

Од дана свог ступања на снагу, ова конвенција ће бити отворена приступању свих Држава наведених у члану 30, које Конвенцију нису још потписале, као и свих других Држава позваних да јој приступе од стране Извршног већа Организације уједињених нација за просвету, науку и културу. Приступање ће се извршити депоновањем инструмента о приступању код генералног директора Организације уједињених нација за просвету, науку и културу.

Члан 33

Ступање на снагу

1) Ова конвенција ступа на снагу три месеца после депоновања пет инструмената за ратификацију.

2) Након тога, она ће ступити на снагу за сваку Високу Страну Уговорницу три месеца после депоновања њеног инструмента ратификације или приступања.

3) У случајевима који су предвиђени у 18. и 19. члану Конвенције, документи ратификације или приступања, депоновани од страна у конфликту, било пре или после почетка непријатељстава или окупације, ступиће одмах на снагу. У таквим случајевима генерални директор Организације уједињених нација за просвету, науку и културу доставиће, на најбржи начин, обавештења, која су предвиђена у члану 38.

Члан 34

Ефективна примена

1) Свака од Држава потписница Конвенције предузеће на дан њеног ступања на снагу, у року од шест месеци, све потребне мере у циљу њене ефективне примене.

2) Овај рок износиће шест месеци од датума депоновања инструмента ратификације или прихватања, за све оне државе, које буду депоновале своје инструменте ратификације или прихватања након датума ступања на снагу Конвенције.

Члан 35

Територијална надлежност Конвенције

Свака Висока Страна Уговорница може, у моменту ратификације или прихватања или у сваком доцнијем моменту, да изјави, путем нотификације упућене генералном директору Организације уједињених нација за просвету, науку и културу, да ће се ова конвенција проширити на све или неке од територија, за чије је међународне односе она одговорна. Наведена нотификација ступиће на снагу три месеца од датума њеног пријема.

Члан 36

Односи са ранијим конвенцијама

1) У односима између држава, које су везане Хашким конвенцијама, а који се односе на закон и ратне обичаје на суву (IV) и на бомбардовање од стране поморских снага за време рата (IX), било да се ради о конвенцијама од 29. јула 1899. или оних од 18. октобра 1907. године, а које су потписнице ове конвенције, ова последња конвенција допуниће речену Конвенцију (IX) и придодат јој

Правилник (IV) и замениће знак који је дефинисан у члану 5 наведене Конвенције (IX) са знаком који је дефинисан у члану 16 ове конвенције за случајеве када је у овој конвенцији и њеном правилнику за извршење предвиђена употреба овог знака распознавања.

2) У односима између држава које су везане Вашингтонским покретом од 15. априла 1935. године за заштиту уметничких и научних институција и историјских споменика (пакт Роерицх), а које су потписнице ове конвенције, ова последња ће допунити пакт Роерицх и замениће заставу за распознавање дефинисану у члану III Пакта са знаком дефинисаним у члану 16 ове конвенције, за случајеве код којих ова конвенција и њен правилник за извршење предвиђају употребу овог знака распознавања.

Члан 37

Отказивање

- 1) Свака од Високих Страна Уговорница може отказати ову конвенцију за себе саму или за сваку територију за чије је међународне везе она одговорна.
- 2) Отказ ће бити нотификован једним писменим инструментом депонованим код генералног директора Организације уједињених нација за просвету, науку и културу.
- 3) Отказивање ступа на снагу годину дана од примања отказног инструмента. Ипак, ако у моменту истека ове године, Страна која отказује буде умешана у оружани сукоб, отказ неће имати дејства све до краја непријатељстава или све дотле, док операције за повратак културних добара не буду завршене.

Члан 38

Нотификације

Генерални директор Организације уједињених нација за просвету, науку и културу обавестиће Државе, наведене у члановима 30. и 32, као и Организацију уједињених нација, о депоновању свих инструмената ратификације, приступања или прихватања, који су наведени у члановима 31, 32 и 39, као и о нотификацијама и отказивањима предвиђеним у члановима 35, 37 и 39.

Члан 39

Ревизије Конвенције и њеног Правилника за извршење

1) Свака Висока Страна Уговорница може предложити амандмане на ову конвенцију и њен правилник за извршење. Сваки амандман, овако предложен, саопштиће се генералном директору Организације Уједињених нација за просвету, науку и културу, који ће доставити његову садржину свим Високим Странама Уговорницама од којих ће истовремено затражити да у року од четири месеца саопште:

- а) да ли желе да се сазове једна конференција у циљу разматрања предложеног амандмана;
- б) да ли мисле да се предложени амандман треба да прихвати без сазивања конференције;
- ц) да ли су сагласни да се предложени амандман одбаци без сазивања конференције.

2) Генерални директор ће доставити примљене одговоре, сходно параграфу 1 овога члана, свим Високим Странама Уговорницама.

3) Ако су све Високе Стране Уговорнице у предвиђеном року саопштиле своја мишљења генералном директору Организације уједињених нација за просвету, науку и културу, сходно алинеји б) параграфа 1 овог члана и известиле генералног директора да прихватају амандман без сазивања конференције, генерални директор ће сходно члану 38. саопштити ову њихову одлуку. Амандман ће ступити на снагу за све Високе Стране Уговорнице у року од деведесет дана од датума нотификације.

4) Генерални директор ће сазвати конференцију Високих Страна Уговорница, ради разматрања предложеног амандмана ако му то буде тражила више од једне трећине Високих Страна Уговорница.

5) Амандмани на Конвенцију или на њен правилник за извршење, који подлежу процедури предвиђеној у претходном параграфу, ступиће на снагу само ако буду усвојени једногласно од Високих Страна Уговорница представљених на Конференцији и ако су прихваћени од сваке Високе Стране Уговорнице.

6) Прихватање амандмана на Конвенцију или на њен правилник за извршење од Високих Страна Уговорница који буду примљени од конференције предвиђене параграфима 4 и 5, извршиће се депоновањем формалног инструмента код генералног директора Организације Уједињених нација за просвету, науку и културу.

7) После ступања на снагу амандмана на ову конвенцију или на њен правилник за извршење, само тако амандиран текст Конвенције или њеног правилника за извршење остаће отворен за ратификацију или приступање.

Члан 40

Регистрација

Сходно члану 102 Повеље Уједињених нација, ова конвенција биће регистрована у Секретаријату Уједињених нација на тражење генералног директора Организације уједињених нација за просвету, науку и културу.

У потврду чега су потписници, прописно овлашћени, потписали ову конвенцију.

Рађено у Хагу, 14. маја 1954. године у једном примерку, који ће бити депонован у Архиви Организације уједињених нација за просвету, науку и културу, а чије ће оверене копије бити уручене Државама, наведеним у члановима 30 и 32, као и Организацији уједињених нација.

П Р А В И Л Н И К

ЗА ИЗВРШЕЊЕ КОНВЕНЦИЈЕ ЗА ЗАШТИТУ КУЛТУРНИХ ДОБАРА У СЛУЧАЈУ ОРУЖАНОГ СУКОБА

Глава I

О КОНТРОЛИ

Члан 1

Међународни списак личности

Од момента ступања на снагу Конвенције, генерални директор Организације уједињених нација за просвету, науку и културу саставља међународни списак свих личности, које су означиле Високе Стране Уговорнице као квалификоване за вршење функција генералног комесара за културна добра. Ова ће листа, на иницијативу генералног директора, а на основу, захтева формулисаних од Високих Страна Уговорница, бити периодично ревидирана.

Члан 2

Организација контроле

Чим је једна од Високих Страна Уговорница ангажована у оружаном сукобу, на који се примењује члан 18 Конвенције:

- а) Она именује представника за културна добра која се налазе на њеној територији, ако она окупира другу територију, онда је дужна да наменује специјалног представника за културна добра, која се налазе на тој територији;
- б) Сила заштитница, која делује за сваку од Страна у сукобу са том Високом Страном Уговорницом именује делегате код ове последње сходно члану 3, који следује;
- в) Генерални комесар за културна добра биће наменован код ове Високе Стране Уговорнице, сходно наредном члану 4.

Члан 3

Наименовање делегата Сила заштитница

Сила заштитница именује своје делегате од чланова свог дипломатског или конзуларног персонала или других личности у сагласности са страном код које ће ови вршити своју мисију.

Члан 4

Наименовање генералног комесара

- 1) Генерални комесар за културна добра се бира са међународног списка личности у сагласности како са Страном код које ће вршити своју функцију тако и са Силама заштитницама супротних Страна.
- 2) Ако се Стране не могу сложити у току три недеље од отварања преговора по овој тачки, оне ће затражити од председника Међународног суда правде да именује генералног комесара, који ће ступити на дужност тек кад буде добио пристанак Стране код које треба да врши своју мисију.

Члан 5

Функције делегата

Делегати Сила заштитница констатују нарушавање Конвенције, врше анкету уз пристанак Стране код које обављају своју мисију, о околностима под којима су се ова нарушавања десила, предузимају кораке на лицу места како би ова нарушавања

престала и, у случају потребе, извештавају генералног комесара о овим нарушавањима. Они га држе у току својих активности.

Члан 6

Функције генералног комесара

- 1) Генерални комесар за културна добра расправља са представником Стране, код које врши своју мисију и са заинтересованим делегатима, све проблеме који су се појавили у вези са применом Конвенције.
- 2) Он има право одлуке и наименовања у случајевима који су предвиђени у овом Правилнику.
- 3) У сагласности са Страном, код које врши своју мисију, он има право да нареди анкету или да је води лично.
- 4) У циљу примене Конвенције, он предузима код Страна у сукобу или код њихових Сила заштитница, све кораке које сматра да су корисни.
- 5) Он саставља потребне извештаје о примени Конвенције и саопштава их заинтересованим Странама, као и њиховим Силама заштитницама. Он доставља копије генералном директору Организације уједињених нација за просвету, науку и културу, који може употребити само њихове техничке податке.
- 6) У случају да не постоји Сила заштитница, генерални комесар врши функције Силе заштитнице сходно члановима 21 и 22 Конвенције.

Члан 7

Инспектори и експерти

- 1) Сваки пут кад генерални комесар за културна добра, на тражење или након консултације заинтересованих делегата, сматра за потребно, он предлаже, уз одобрење Стране код које врши своју мисију, једно лице за инспектора културних добара, које ће вршити једну одређену мисију. Инспектор је одговоран само генералном комесару.
- 2) Генерални комесар, делегати и инспектори могу се обратити за услуге експертима, који ће такође бити предложени, ради одобрења, Страни наведеној у претходном параграфу.

Члан 8

Вршење контролне мисије

Генерални комесари за културна добра, делегати Сила заштитница, инспектори и експерти не треба, ни у ком случају да пређу границе своје мисије. Они су дужни, наиме, да воде рачуна о потребама сигурности Високе Стране Уговорнице код које врше своју функцију, као и да воде рачуна, у свим приликама, о захтевима војне ситуације како им их је саопштила наведена Висока Страна Уговорница.

Члан 9

Замена Сила заштитница

Ако једна од Страна у сукобу не користи или престане да се користи услугама Силе заштитнице, може се затражити од неутралне државе да преузме функцију Силе заштитнице у циљу одређивања генералног комесара за културна добра, сходно процедури предвиђеној у напред наведеном члану 4. Овако одређени генерални комесар може евентуално поверити инспекторима функције делегата Сила заштитница како је то одређено овим правилником.

Члан 10

Расходи

Плата и трошкови генералног комесара за културна добра, инспектора и експерата падају на терет Стране код које се обавља њихова мисија. Плата и трошкови делегата Сила заштитница биће предмет споразума између ових Сила и Држава чије интересе оне штите.

Глава II

СПЕЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Члан 11

Импровизована склоништа

1) Ако је Висока Страна Уговорница, у току оружаног сукоба, принуђена неподвижним околностима да уреди импровизирано склониште и ако жели да оно буде стављено под специјалну заштиту, она ће то одмах саопштити генералном комесару, који код ње врши своју мисију.

2) Ако генерални комесар сматра да околности и важност културних добара, који су склоњени у овом импровизираном склоништу, оправдавају једну такву меру, он може одобрити Високој Страни Уговорници да на склониште стави знак распознавања дефинисан у члану 16 Конвенције. Он саопштава своју одлуку, без одлагања, заинтересованим делегатима Сила заштитница, од којих сваки може да у року од тридесет дана нареди неодложно повлачење овог знака.

3) Чим су сви делегати изјавили своју сагласност или ако је истекло тридесет дана, а да ни један од заинтересованих делегата није ставио примедбу иако је, према мишљењу генералног комесара, импровизовано склониште испунило услове предвиђене чланом 8 Конвенције, генерални комесар ће тражити од генералног директора Организације уједињених нација за просвету, науку и културу упис овог склоништа у Регистар културних добара која су под специјалном заштитом.

Члан 12

Међународни регистар културних добара која се налазе под специјалном заштитом

1) Установљава се „Међународни регистар културних добара која се налазе под специјалном заштитом“.

2) Генерални директор Организације уједињених нација за просвету, науку и културу води овај регистар. Он доставља копије овог регистра како генералном секретару Организације уједињених нација, тако и Високим Странама Уговорницама.

3) Регистар се дели на главе од којих се свака односи на једну од Високих Страна Уговорница. Свака глава има три одељка са одговарајућим насловима: склоништа, центри у којима се налазе културне знаменитости и друга непокретна добра. Генерални директор ће одредити детаљну садржину сваког одељка.

Члан 13

Захтеви за упис

1) Свака од Високих Страна Уговорница може затражити од генералног директора Организације уједињених нација за просвету, науку и културу да упише у регистар извесна склоништа, центре у којима се налазе културне знаменитости или друга непокретна културна добра, који се налазе на њеној територији. У овим молбама она ће саопштити место где се налазе ова добра и потврдити да она испуњавају услове који су предвиђени у члану 8 Конвенције.

2) У случају окупације, Окупациона сила има могућност да тражи ово уписивање.

3) Генерални директор Организације уједињених нација за просвету, науку и културу шаље без одлагања копију захтева за уписивање свакој од Високих Страна Уговорница.

Члан 14

Примедбе

1) Свака Висока Страна Уговорница може се успротивити уписивању једног културног добра упућујући писмо генералном директору Организације уједињених нација за просвету, науку и културу. Ово писмо треба да му је уручено у року од четири месеца, рачунајући од дана када је послао копију молбе за уписивање у Регистар.

2) Ово противљење треба да буде образложено. Једини разлози за то могу бити:

а) да добро није културно добро;

б) да нису испуњени услови наведени у члану 8 Конвенције.

3) Генерални директор шаље без одлагања Високим Странама Уговорницама, копију писма о супротстављању. Он тражи, ако је потребно, мишљење Међународног комитета за споменике, уметничка и историјска места и археолошке ископине, а поред тога, ако сматра за корисно, и мишљење сваког другог организма или квалификованог лица.

4) Генерални директор или Висока Страна Уговорница која је тражила упис, могу увек предузети потребне кораке код Високих Страна Уговорница, које су се успротивиле упису, како би ово било повучено.

5) Ако се једна Висока Страна Уговорница, пошто је за време мира затражила упис културног добра у Регистар, нађе ангажована у оружаном сукобу, пре него што је упис ступио на снагу, културно добро у питању биће привремено неодложно уписано у Регистар од стране генералног директора, у очекивању да буде потврђено, повучено или поништено свако противљење, која може или би могло бити учињено.

6) Ако, у року од шест месеци од дана пријема писма којим се одбија упис, генерални директор не прими од Високе Стране Уговорнице, која се успротивила уписивању, саопштење којим се нотификује да је ово противљење повучено, Висока Страна Уговорница, која је тражила уписивање, може прибећи арбитражној процедури, која је предвиђена у наредном параграфу.

7) Тражење арбитраже треба да буде учињено најдаље годину дана од датума када је генерални директор примио писмо о противљењу за уписивање. Свака од Стране у спорту одређује по једног арбитра. У случају да је тражење за упис било предмет више од једног противљења, Високе Стране Уговорнице, које су се успротивиле уписивању, одређују заједно једног арбитра. Два арбитра бирају суперарбитра из међународне листе, предвиђене у члану 1 овог правилника ако се не могу сложити у избору, затражиће од председника Међународног суда правде да именује једног суперарбитра, који не треба обавезно да буде изабран са међународне листе. Тако састављен арбитражни суд одређује своју сопствену процедуру; његове одлуке су без апела.

8) Свака од Високих Страна Уговорница може да изјави, у моменту када се појави спор у коме она учествује, да не жели примену арбитражног поступка предвиђеног у претходном параграфу. У овом случају о супротстављању на упис обавештавају се од стране генералног директора Високе Стране Уговорнице.

Супротстављање уписивању биће потврђено само ако Високе Стране Уговорнице тако одлуче двотрећинском већином гласова. Гласање ће се извршити писменим путем уколико генерални директор Организације уједињених нација за просвету, науку и културу не буде сматрао за неопходно да сазове састанак, сходно овлашћењима која су му дата чланом 27 Конвенције. Ако генерални директор одлучи да приступи гласању писменим путем, он ће позвати Високе Стране Уговорнице да му пошаљу своје гласове у запечаћеним ковертима у року од шест месеци од дана када их је позвао да то учине.

Члан 15

Упис

1) Генерални директор Организације уједињених нација за просвету, науку и културу уписује у Регистар, под редним бројем, сва културна добра за које је тражено уписивање, уколико није примио никакву примедбу, противу уписа у року предвиђеном у првом параграфу 14 члана.

2) Само у случају да је стављена примедба на упис и искључујући оно што је речено у параграфу 5 члана 14, генерални директор неће приступити упису добра у Регистар све док супротстављање не буде повучено или потврђено сходно процедури наведеној у параграфу 9 члана 14 или оној из параграфа 8 истог члана.

3) У случају предвиђеном у параграфу 3 члана 11, генерални директор приступа уписивању на тражење генералног комесара за културна добра.

4) Генерални директор шаље без одлагања оверену копију сваког уписа у Регистар генералном секретару Организације уједињених нација, Високим Странама Уговорницама и, на тражење Стране која је захтевала уписивање, свим другим

државама предвиђеним у члановима 30 и 32 Конвенције. Уписивање ступа на снагу тридесет дана након слања ових копија.

Члан 16

Брисање из Регистра

1) Генерални директор Организације уједињених нација за просвету, науку и културу, брисаће једно културно добро из Регистра:

- а) на тражење Високе Стране Уговорнице на чијој се територији налази културно добро;
- б) ако је Висока Страна Уговорница, која је тражила уписивање, отказала Конвенцију и ако је овај отказ ступио на снагу;
- в) у случају предвиђеном параграфом 5 члана 14, кад је супротстављање било потврђено након процедуре наведене у параграфу 7 члана 14 или оне која је предвиђена у параграфу 8 истог члана.

2) Генерални директор шаље без одлагања генералном секретару Организације уједињених нација, као и свим Државама које су примиле копију о уписивању у Регистар, оверену копију о сваком брисању из Регистра. Брисање ступа на снагу 30 дана након одашиљања ових копија.

Глава III

ТРАНСПОРТИ КУЛТУРНИХ ДОБАРА

Члан 17

Процедура за добијање имунитета

1) Тражење наведено у параграфу 1 члана 12 Конвенције упућује се генералном комесару за културна добра. У овом тражењу треба навести разлоге на којима се тражење заснива и специфицирати приближан број и важност културних добара, која треба да се пренесу, садашње место где се ова добра налазе, њихово ново предвиђено место, транспортна средства, пут којим ће ићи, предвиђени датум за превоз, као и све друге корисне информације.

2) Ако генерални комесар, након што је затражио мишљења која сматра погодним, цени да је овај транспорт оправдан, он ће консултовати заинтересоване делегате Сила заштитница о предвиђеним начинима за извршење превоза. Након овог

консултовања он извештава о транспорту заинтересоване Стране у сукобу прикључујући овој нотификацији све потребне информације.

3) Генерални комесар одређује једног или више инспектора, који има да утврде да ли транспорт садржи само добра означена у молби, да ли се транспорт изводи по одобреним условима, као и да ли је снабдевен знаком распознавања, овај или ови инспектори спроводе транспорт до места опредељења.

Члан 18

Транспорт у иностранство

Ако се пренос под специјалном заштитом врши на територију друге земље, он ће се извести не само на основу члана 12 Конвенције и члана 17 овог правилника, већ још имајући у виду и следеће:

- а) За време док се културна добра налазе на територији друге Државе, ова ће бити депозитар за ова добра. Ова Држава ће указати овим добрима исту пажњу колико указује својим сопственим културним добрима, одговарајуће важности.
- б) Држава депозитар вратиће ова добра тек након престанка сукоба; овај повратак извршиће се у року од шест месеци од дана када је тражење учињено.
- ц) У току узастопних транспорта и док се културна добра налазе на територији друге Државе, она ће бити заштићена од сваког узапћења и са њима неће моћи располагати ни онај који их је предао, ни депозитар. Ипак, ако безбедност добара захтева, депозитар ће моћи, уз пристанак предаваоца, да пренесе ова добра на територију треће земље под условима предвиђеним у овом члану.
- д) У тражењу за стављање под специјалну заштиту потребно је навести да Држава, на чију се територију упућује транспорт, прихвата одредбе овог члана.

Члан 19

Окупирана територија

Када једна Висока Страна Уговорница, која окупира територију друге Високе Стране Уговорнице преноси културна добра у склониште које се налази на другој тачки ове територије, а у немогућности је да се придржава предвиђене процедуре из члана 17 овог правилника, речени транспорт неће се сматрати као да је извршен

супротно смислу члана 4 Конвенције, ако генерални комесар за културна добра потврди писмено, пошто је констатовао редовне чуваре, да су околности условиле потребу овог транспорта.

Глава IV

ЗНАК РАСПОЗНАВАЊА

Члан 20

Стављање знака

1) Стављање знака распознавања и степен његове видљивости остављају се оцени надлежних власти сваке Високе Стране Уговорнице. Знак се може наине стављати на застави или повезима на рукаву. Он може бити насликан на једном предмету или бити изражен у ма каквој другој одговарајућој форми.

2) Ипак, не искључујући евентуалну потпунију сигнализацију, знак ће, у случају оружаног сукоба и у случајевима споменутим у члановима 12 и 13 Конвенције, бити стављен на превозним средствима транспорта тако да буде јасно видљив дању, како ис ваздуха, тако и са земље. Знак треба да буде видљив са земље и постављен:

- а) на правилним раздаљинама које би биле довољне да се јасно одреди обим центра у коме се налазе културне знаменитости које су под специјалном заштитом;
- б) на улазу других непокретних културних добара, која се налазе под специјалном заштитом.

Члан 21

Идентификација лица

1) Лица, наведена у алинеји б) и в) параграфа 2 члана 17 Конвенције могу носити повез на рукаву на коме се налази знак распознавања, а који су издале и жигосале надлежне власти.

2) Ова лица имају специјалну легитимацију која је снабдевена са знаком распознавања. У овој легитимацији значиће се бар име и презиме, датум рођења, звање или чин и функција имаоца легитимације. Легитимација треба да има фотографију носиоца, а поред тога, било његов потпис, било његове отиске

прстију, било и једно, и друго. На њој ће бити утиснут и суви печат надлежне власти.

3) Свака Висока Страна Уговорница установљава свој модел легитимације узимајући за узорак форму која је дата као пример у анексу овог правилника. Високе Стране Уговорнице доставиће једна другој усвојени модел. Свака легитимација је направљена, по могућности, бар у два примерка од којих се један чува код Државе која ју је издала.

4) Напред наведена лица не могу бити лишена, осим из основних разлога, ни своје легитимације, нити права да носе свој повез на рукама.

Лице

ЛЕГИТИМАЦИЈА за персонал ангажован за заштиту културних добара	
Име _____	
презиме _____	
датум рођења _____	
звање или чин _____	
функција _____	
је носилац ове легитимације на основу Хашке конвенције од 14. маја 1954. године за заштиту културних добара у случају оружаног сукоба.	
Датум издавања легитимације _____	Број легитимације _____

Полеђина

--

Фотографија носиоца	Потпис или отисци прстију или обоје	
Суви печат власти која је издала легитимацију		
—		
Раст	Очи	Коса
—		
Други евентуални знаци за распознавање		
—		
—		
—		
—		

Следе потписи представника следећих Држава:

Следе потписи представника следећих Држава:

Савезне Републике Немачке, Андоре, Аустралије, Белгије, Кине, Кубе, Еквадора, Шпаније, Сједињених Америчких Држава, Француске, Грчке, Мађарске Луксембурга, Монака, Никарагве, Норвешке, Холандије, Филипинске Републике, Пољске Народне Републике, Португалије, Белоруске Совјетске Социјалистичке Републике, Украјинске Совјетске Социјалистичке Републике, Румунске Народне Републике, Републике Сан Марино, Републике Ел Салвадор, Сиријске Републике, Чехословачке Републике, Савеза Совјетских Социјалистичких Република, Уругвајске Републике и Федеративне Народне Републике Југославије.

ПРОТОКОЛ

Високе Стране Уговорнице сложиле су се о следећем:

I

- 1) Свака Висока Страна Уговорница се обавезује да спречава извоз културних добара са територије коју је она окупирала у току оружаног сукоба, а која су дефинисана у члану 1 Конвенције за заштиту културних добара у случају оружаног сукоба потписане у Хагу 14. маја 1954. године.
- 2) Свака Висока Страна Уговорница обавезује се да стави под секвестар она културна добра која су увезена на њену територију било директно, било индиректно, са ма које окупираних територије. Ово стављање под секвестар учиниће се било по званичној дужности у моменту увоза, било, у недостатку тога, на тражење власти окупираних територије.
- 3) Свака Висока Страна Уговорница се обавезује да врати, по завршетку непријатељстава, надлежним властима раније окупираних територије, културна добра која се налазе код ње, ако су ова добра била извезена противно принципу из првог параграфа. Ова добра неће моћи никад бити задржана на име ратне одштете.
- 4) Висока Страна Уговорница, која је била обавезна да спречи извоз културних добара са територије коју је окупирала, дужна је да плати одштету добра намерним притежаваоцима културних добара, која треба да се врате сходно претходном параграфу.

II

- 5) Културна добра са територије једне од Високих Страна Уговорница, која је она депоновала у циљу заштите од опасности оружаног сукоба, на територију друге Високе Стране Уговорнице биће, након завршетка непријатељстава, враћена од ове последње надлежним властима територије са које су ова добра донета.

III

- 6) Овај протокол носиће датум 14. маја 1954. године и биће отворен за потписивање до 31. децембра 1954. године, свим Државама које су биле позване на конференцију која је одржана у Хагу 21. априла 1954. године до 14. маја 1954. године.
- 7) а) Овај протокол поднеће се на ратификацију Државама потписницама сходно њиховим одговарајућим уставним процедурама.

б) Инструменти ратификације депоноваће се код генералног директора Организације уједињених нација за просвету, науку и културу.

8) Од дана свог ступања на снагу, овај протокол биће отворен за приступање свим Државама наведеним у параграфу 6, које га нису потписале, као и за сваку другу Државу која је од Извршног савета Организације уједињених нација за просвету, науку и културу позвана да му приступи. Приступање ће се извршити депоновањем инструмента приступања код генералног директора Организације уједињених нација за просвету, науку и културу.

9) Државе наведене у параграфима 6 и 8 могу, у моменту потписивања ратификације или приступања, да изјаве да неће бити везане одредбама из I дела или оних из II дела овог протокола.

10) а) Овај протокол ступа на снагу три месеца након депоновања пет ратификационих инструмената.

б) Касније он ступа на снагу за сваку Високу Страну Уговорницу три месеца после депоновања њеног инструмента за ратификацију или приступање.

ц) У случајевима предвиђеним у члановима 18. и 19. Конвенције за заштиту културних добара у случају оружаног сукоба, потписане у Хагу 14. маја 1954. године, ратификације и приступања који су депоновани од Страна у сукобу пре или после почетка непријатељстава или окупације, ступају одмах на снагу. У овим случајевима генерални директор Организације уједињених нација за просвету, науку и културу доставиће, најбржим путем, саопштења која су предвиђена у параграфу 14.

11) а) Све Државе, које су чланице Протокола, предузеће на дан његовог ступања на снагу све потребне мере како би осигурале његову ефективну примену у року од шест месеци.

б) Овај рок биће шест месеци, рачунајући од дана депоновања инструмента ратификације или приступања за све Државе које буду депоновале његов инструмент ратификације или приступања након датума ступања на снагу Протокола.

12) Свака Висока Страна Уговорница може, у моменту ратификације или приступања или у сваком каснијем моменту, да изјави, путем нотификације упућене генералном директору Организације уједињених нација за просвету, науку и културу да ће се тај протокол проширити на све или на неке од територија за чије је међународне односе она одговорна. Ова нотификација ступа на снагу три месеца од дана њеног пријема.

13) а) Свака Висока Страна Уговорница може отказати овај протокол у своје сопствено име или у име сваке територије за чије је међународне односе она одговорна.

б) Отказ ће бити нотификован писменим инструментом депонованим код Генералног директора Организације уједињених нација за просвету, науку и културу.

ц) Отказ ступа на снагу годину дана од пријема инструмента за отказивање. Ипак, ако се у моменту истека ове године, Страна која отказује нађе умешана у оружани сукоб, отказивање ће остати без снаге до завршетка непријатељстава и у сваком случају, све дотле док не буду завршене операције враћања културних добара.

14) Генерални директор Организације уједињених нација за просвету, науку и културу обавестиће Државе наведене у параграфима 6 и 8, као и Организацију уједињених нација, о депоновању свих инструмената ратификације, приступања или прихватања наведених у параграфима 7, 8 и 15 као и о нотификацијама и отказивањима узајамно предвиђеним у параграфима 12 и 13.

15) а) Овај протокол може бити измењен ако је његову ревизију тражила више него једна трећина Високих Страна Уговорница.

б) Генерални директор Организације уједињених нација за просвету, науку и културу сазваће конференцију у ту сврху.

ц) Амандмани на овај протокол ступиће на снагу тек пошто их једногласно прихвате Високе Стране Уговорнице, које су представљене на конференцији и пошто буду примљени од сваке Високе Стране Уговорнице.

д) Примање од Високих Страна Уговорница амандмана на овај протокол, који буду прихваћени од конференције наведене у алинејама б) и в), извршиће се депоновањем формалног инструмента код генералног директора Организације уједињених нација за просвету, науку и културу.

е) Након ступања на снагу амандмана на овај протокол, само тако измењени текст овог протокола остаће отворен за ратификацију или прихватање.

Сходно члану 102 Повеље Уједињених нација, овај протокол ће бити регистрован у Секретаријату Уједињених нација на тражење генералног директора Организације уједињених нација за просвету, науку и културу.

У потврду чега су потписници, прописно овлашћени, потписали овај протокол.

Рађено у Хагу, 14. маја 1954. године, на енглеском, шпанском, француском и руском језику, чија су сва четири текста подједнако аутентична, у једном примерку, који ће бити депонован у архиви Организације уједињених нација за просвету,

науку и културу и чије ће оверене копије бити достављене свим Државама наведеним у параграфима 6 и 8, као и Организацији уједињених нација.

Следе потписи представника следећих држава:

Савезне Републике Немачке, Белгије, Кине, Еквадора, Француске, Грчке, Индије, Ирака, Ирана, Италије, Либије, Луксембурга, Монака, Никарагве, Норвешке, Холандије, Републике Сан Марино, Републике Ел Салвадор, Сиријске Републике, Уругваја и Федеративне Народне Републике Југославије.